

Aanleiding

Om het niveau van de leefbaarheid in een dorp op peil te houden, moet een dorpsgemeenschap helder voor ogen hebben wat ze wil behouden of wil ontwikkelen. Daar moeten zoveel mogelijk inwoners (liefst alle) het mee eens zijn. Een dorpsvisie is een plan van en voor het dorp, waarin wordt aangegeven wat voor de inwoners de gewenste ontwikkelingen zijn op het gebied van de leefbaarheid van het dorp en de naaste omgeving. Voor de korte termijn en ook voor de langere termijn.

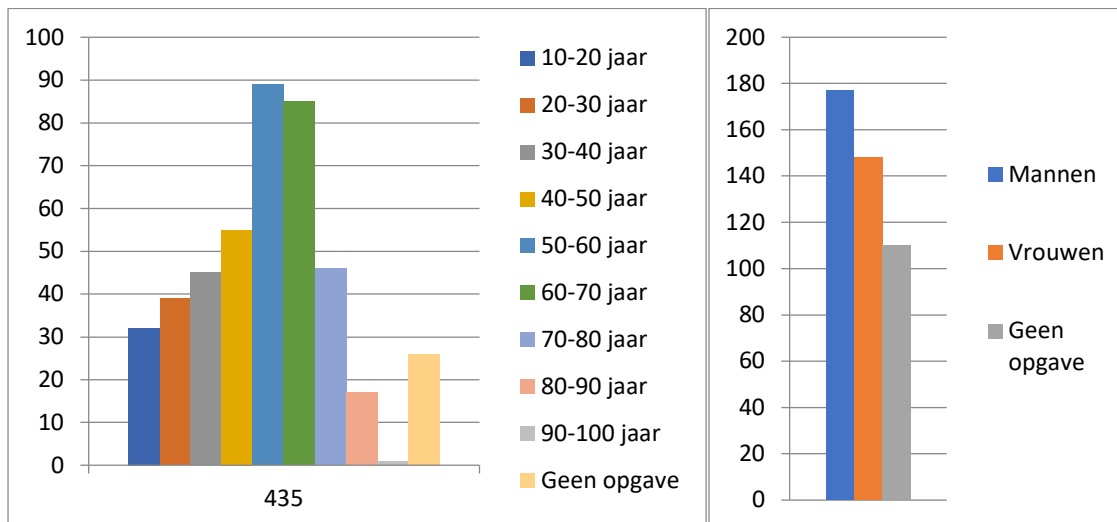
Een goede, breed gedragen dorpsvisie betekent ook dat de inwoners een sterk document in handen hebben, dat een grotere kans geeft om op de beleidsagenda van de gemeente te komen. Bovendien is een basisdocument aanwezig, waarmee gewerkt kan worden aan nieuwe samenwerkingsverbanden tussen burgers en hun belangrijkste overheidspartner: de eigen gemeente. Met een dorpsvisie is het ook makkelijker om allerlei andere partijen die iets van plan zijn in het landelijk gebied, te laten zien wat het dorp wil en niet wil. Daarmee is het voor het dorp beter mogelijk om snel en adequaat te reageren op maatschappelijke ontwikkelingen. Proactief kunnen reageren dus, bijvoorbeeld op nieuwe bestemmingsplannen, reconstructieplannen en de aanstaande omgevingswet.

Wonen staat hoog op de agenda in het dorp Wijster. Dit was de aanleiding om te verkennen of dit een onderdeel kon zijn van een dorpsvisie. Zo ontstonden de eerste ideeën voor het ontwikkelen van een dorpsvisie. Dorpsbelangen Wijster vond het belangrijk om samen met inwoners de ontdekkingsstocht te gaan maken voor een dorpsvisie. Wat willen de inwoners en kan Dorpsbelangen Wijster dit samen met inwoners handen en voeten geven? Vooraf hebben we met elkaar vastgesteld dat de dorpsvisie een werkbaar document moet worden. Een visie voor de korte en lange termijn, waar Dorpsbelangen Wijster regiehouder van wordt. Zo zorgen we ervoor dat de speerpunten op de agenda blijven staan en dat de korte en langetermijndoelen worden bewaakt.

Ophalen van informatie

In Wijster hebben we ervoor gekozen om informatie op te halen met een enquête. Wegens COVID-19 was het niet mogelijk een grote inwonersbijeenkomst te organiseren. De hoop was om met een enquête alle inwoners de kans te geven mee te denken over de dorpsvisie. De vragen zijn bedacht door de bestuursleden van Dorpsbelangen Wijster en breed gedeeld in het dorp, voordat de enquête werd uitgezet. De groep inwoners van 14 tot 25 jaar is vooral uitgenodigd om mee te denken bij het formuleren van de vragen en het gebruiksvriendelijk maken van de enquête. Oudere inwoners van het dorp hebben ook mee kunnen lezen.

In oktober 2020 zijn 900 enquêtes gedrukt en verspreid onder 450 (2 per huishouden) huishoudens in Wijster. De enquête is huis aan huis verspreid via de dorpskrant. De ingevulde enquêtes zijn een week later opgehaald door de jeugd van tienersoos KOKO. Hiervoor ontving KOKO een mooie bijdrage voor de kas. Inwoners konden schriftelijk en via de website een enquête invullen. Het bestuur van Dorpsbelangen heeft vervolgens alle enquêtes digitaal verwerkt. Er zijn 435 enquêtes opgehaald en ingevuld. In onderstaande grafiek is de respons uitgesplitst naar leeftijdscategorie.

Werkgroepen

In de enquête was een uitnodiging meegenomen om mee te denken in werkgroepen. Hier hebben 15 inwoners op gereageerd. Er zijn 4 werkgroepen gevormd: een werkgroep Verkeer, een werkgroep Wonen, een werkgroep Duurzaamheid en een werkgroep Leefbaarheid. Een aantal bestuursleden van Dorpsbelangen Wijster nam verspreid deel in de werkgroepen om zo bij alle werkgroepen betrokken te zijn. De bijeenkomsten met de werkgroepen hebben in het begin vooral online plaatsgevonden in verband met COVID-19. De start hiervan was in maart 2021.

Opdracht voor de werkgroepen was om de uitkomsten van de enquête te bespreken en samen een top 10 van speerpunten te vormen die verder uitgewerkt moeten worden. De werkgroepen zijn meerdere malen bij elkaar gekomen en hebben allemaal een top 10 samengesteld. In bijlage 1 zijn alle speerpunten opgenomen. Doel was om in het najaar van 2021 bijeenkomsten te houden voor alle inwoners om een terugkoppeling te kunnen geven over de top 10 die elke werkgroep heeft gevormd. Helaas konden wegens COVID-19 de bijeenkomsten pas plaatsvinden in maart 2022. Tijdens deze bijeenkomsten kon elke bezoeker zijn top 5 samenstellen uit de top 10 van elke werkgroep. Vanuit elke werkgroep was er iemand aanwezig om toelichting te geven op de speerpunten. Deze top 5 heeft per thema (wonen, verkeer, duurzaamheid en leefbaarheid) weer geleid tot de speerpunten die we op de agenda zetten voor de komende tijd. Daarnaast blijven we de resterende speerpunten onder de aandacht houden. We kunnen waar mogelijk iets combineren en/of later oppakken (zie bijlage 1). Om de inwoners van Wijster op de hoogte te houden is er elke maand in de dorpskrant een update gegeven over de vorderingen van de werkgroepen en van de dorpsvisie (zie bijlage 2).

Parallel aan bovenstaande ontwikkelingen heeft de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek uitgevoerd. Het doel was een tijdreis te creëren voor het dorp Wijster. Dit ging met name over het wonen in Wijster. In bijlage 3 lichten we dit onderzoek nader toe.

Ambitie

Vanuit het dorp en Dorpsbelangen Wijster hebben we met elkaar uitgesproken dat een dorpsvisie geen papieren document moet worden dat in de la komt te liggen en waar niet meer naar wordt omgekeken. We hebben vooraf met alle leden van de werkgroepen afgesproken dat de dorpsvisie een werkbaar document moet gaan worden die acties op gaat leveren voor korte en lange termijn en de komende jaren onder de aandacht blijft.

Dit gaat niet lukken als het een stuk is van 30 pagina's met veel aanvullende informatie uit het dorp. Er is daarom gekozen voor een korte dorpsvisie, die leesbaar, hanteerbaar en werkbaar is.

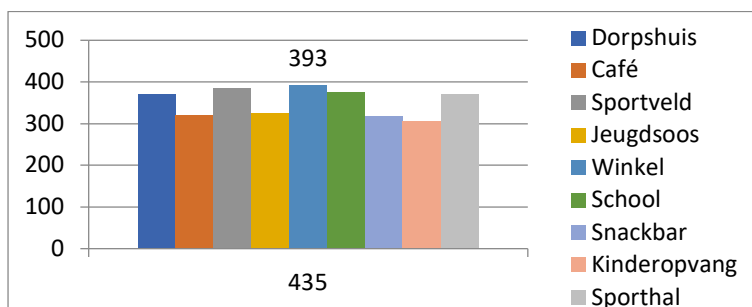
Vanuit de werkgroepen willen we graag de speerpunten omzetten naar concrete vervolgacties. Er is een nieuwe werkgroep gevormd van 11 deelnemers uit de voorgaande groepen. Met behulp van nieuwe betrokken inwoners en/of het verenigingsleven in het dorp, hopen we hier een vervolg aan te geven. Afgesproken is dat de werkgroep aansluit bij een thema wat passend is in tijd en aandacht. Dorpsbelangen Wijster blijft regiehouder en aanjager van deze werkgroep. Maar ze kan dit niet alleen. Hier hebben we blijvend inwoners voor nodig.

We hebben met elkaar nagedacht over ambities en wensen. De grootste ambitie is een bijdrage te kunnen leveren aan woningen voor jongeren en ouderen in het dorp om zo ook de leefbaarheid te behouden. Daarnaast zijn alle opbrengsten van de enquête erg waardevol. We blijven daar de komende jaren aandacht voor vragen. Binnen het bestuur van Dorpsbelangen, maar ook in gesprekken met bijvoorbeeld het dorpenoverleg, de gemeente en de provincie.

Uitkomsten enquête

Algemeen

We zijn gestart met een paar algemene vragen. Deze vragen gingen met name over de aanwezigheid van voorzieningen in het dorp en het gebruik hiervan. Onderstaande grafiek laat zien wat inwoners als belangrijk ervaren voor het dorp.

Hierna zijn vragen over de thema's leefbaarheid, wonen, verkeer en duurzaamheid gesteld. De bedoeling was om duidelijk te krijgen waar knelpunten zijn in het dorp, informatie op te halen en inwoners de ruimte te geven om ideeën en wensen te uiten. De antwoordenkeuzes waren soms enorm ruim weergegeven. Iets waar we vooraf wellicht beter in hadden kunnen sturen door minder ruimte te geven. Daarnaast hadden de inwoners de mogelijkheid om zelf zaken aan te geven in open vragen. De uitkomsten van de gehele enquête zijn opgenomen in bijlage 4.

Leefbaarheid

Rondom leefbaarheid hebben we in de enquête vragen gesteld over vrijwilligers, over of er voldoende georganiseerd wordt in Wijster en over hoe we inwoners enthousiast krijgen of houden om vrijwilliger te worden en/of te blijven. Daarnaast is een belangrijk onderdeel hoe inwoners kunnen blijven wonen met voldoende voorzieningen, voor nu en voor de toekomst. Daarom hebben we ook focus gelegd op toerisme om de leefbaarheid voldoende op peil te houden. Hieronder volgen de speerpunten rond leefbaarheid met een korte toelichting en een termijn van aandacht.

Speerpunt	Toelichting	Termijn
We willen dat de verenigingen in het dorp Wijster samenwerken en aandacht hebben voor het behouden van vrijwilligers voor bestuursfuncties.	Onderzoeken of er bestuursfuncties gezamenlijk kunnen worden ingevuld. Meer samenwerking van besturen onderling.	Korte termijn 0 - 12 maanden
We willen in Wijster een centraal punt in het dorp voor paramedische en/of medische ondersteuning	Er is behoefte aan een centraal punt (liefst dorpshuis) voor centraal geregelde vraagbaak (wmo, medisch etc.).	Middellange termijn 0 - 5 jaar
We willen dat Wijster aantrekkelijk wordt voor toerisme. Hiervoor wordt een plan ontwikkeld voor betere informatievoorziening in het dorp (verwijzing VAM-berg/historische kenmerken/reclame-uitingen van ondernemers).	Wijster beter op de kaart zetten. Samenwerken van ondernemers en door verwijzingen het toerisme bevorderen in het dorp. Krachten op deze wijze bundelen.	Korte termijn 1 - 3 jaar
We willen in Wijster bewoners actief uitnodigen om aan te geven wat ze nodig hebben om in Wijster te blijven wonen, welke voorzieningen ze nodig zijn en waar ze gebruik van willen maken.	Blijvend aandacht voor inwoners om het mogelijk te maken om te blijven wonen in Wijster. Welke voorzieningen ontbreken? Ontwikkelen woonwensen.	Lange termijn 1 - 10 jaar
We willen in Wijster een digitaal platform waar verenigingen informatie kunnen delen. Dit is voor iedere inwoner van het dorp toegankelijk.	Via de website of dorpsapp een podium bieden voor inwoners. Met vragen over klussen, vrijwilligers, ruilen, gratis af te halen etc.	Korte termijn 0 - 12 maanden

Duurzaamheid

Rondom duurzaamheid hebben we in de enquête gevraagd welke ontwikkelbehoefte er is. Welke maatregelen hebben inwoners al genomen en welke behoeftes zijn er verder nog bij inwoners? Hieronder volgen de speerpunten rond duurzaamheid met een korte toelichting en een termijn van aandacht.

Speerpunt	Toelichting	Termijn
We willen in Wijster gebruikmaken van voedsel uit de buurt door streekproducten in de buurtsuper, een watertappunt op de brink en eventueel een dorpsmoestuin.	Het dorp voor idereen aantrekkelijk maken. Samen nadenken over voedsel en streekproducten. Ondernemers in het dorp hierbij betrekken.	Middellange termijn 0 - 5 jaar
We willen in Wijster gebruikmaken van duurzame nieuwbouw, energieneutraal en met hernieuwbare grondstoffen.	Belangrijk om mee te nemen in de werkgroep Wonen. Aandacht voor vorm van toekomstige bouw en inrichting.	Lange termijn 1 - 10 jaar
In Wijster willen we duurzame energie opwekken door gezamenlijke zonnepanelen/windmolens of andere energie (bijvoorbeeld van Attero).	Mogelijkheden onderzoeken in het dorp, mogelijk gezamenlijke trajecten/projecten voor aanschaf van zonnepanelen of andere initiatieven.	Lange termijn 1 - 10 jaar
In Wijster willen we aanplant van bloemrijke bermen, (fruit)bomen en natuurvriendelijke	Mogelijkheden onderzoeken in het dorp voor gezamenlijke aanschaf van (fruit)bomen en beplanting. Onderzoek of	Middellange termijn 3 - 5 jaar

inrichtingsmogelijkheden voor erven en tuinen. Eventueel een dorpsbos met daarin een crossbaantje voor de jeugd.	Wijster in het Groen opnieuw kan worden uitgevoerd.	
In Wijster willen we de brink geschikter maken voor evenementen.	Aandachtspunt vanuit werkgroepen Leefbaarheid en Duurzaamheid. Aankleding brink, bewegwijzering, nadenken over meer gebruik van de brink.	Middellange termijn 0 - 5 jaar

Verkeer

Rondom verkeer hebben we in de enquête diverse vragen gesteld over verkeersveiligheid in Wijster, onveilige punten en behoeftes van bewoners. Daarnaast was het belangrijk om te horen of inwoners de verkeersveiligheid ook als aandachtspunt ervaren. Er zijn veel verbeterpunten naar voren gebracht. Dit had niet alleen met verkeer te maken, maar ook met aandacht voor bermonderhoud. Hieronder volgen de speerpunten verkeer met een korte toelichting en een termijn van aandacht.

Speerpunt	Toelichting	Termijn
In Wijster willen we voorkomen dat het verkeer met een te hoge snelheid de bebouwde kom binnenrijdt door (extra) snelheid beperkende maatregelen.	Opnieuw kijken naar 30 en 60 km zones in en buiten het dorp. Snelheid beperkende maatregelen treffen die werken. Snelheid is fors aandachtspunt vanuit de uitkomsten van de enquête.	Middellange termijn 0 - 5 jaar
In Wijster willen we dat de kruising Bruntingerweg/Dorpshuis/Sportweg/Haddersstraat overzichtelijker wordt. Ook de kruising Drijberseweg/Vamweg moet overzichtelijker.	Een aantal kruisingen is onoverzichtelijk, met aandacht voor overzicht en aanleg van wegen en wegbewijzering. Kruisingen/hoek van de weg duidelijker inrichten.	Lange termijn 1 - 10 jaar
In Wijster willen we de omgeving rond de school verkeersveiliger maken. Hierbij wordt gedacht aan zebra's of een schoolzone (verhoging, andere kleurstelling etc.).	Rondom school snelheid beperkende maatregelen regelen en aandacht voor verkeersveiligheid rondom oversteken.	Middellange termijn 0 - 5 jaar
In Wijster willen we dat de scholieren op een veilige manier naar Hoogeveen kunnen fietsen. We denken hierbij aan een fietspad, verbreding Vamweg met fietsstroken etc.	Fietspad naar Hoogeveen om verkeersveiligheid te bevorderen voor de gebruikers (voornamelijk scholieren).	Lange termijn 1 - 10 jaar

Wonen

Rondom wonen hebben we in de enquête vragen gesteld over woonbehoeftes en locaties om mogelijke nieuwbouw te realiseren. De inwoners van Wijster geven in alle ingevulde enquêtes aan dat 72,4 % van de inwoners over 5 jaar (mogelijk) nog in Wijster woont. De daaropvolgende vragen gingen met name over mogelijke nieuwbouw in het dorp, mogelijke type woningen en of er voldoende aandacht was voor het groen in de buurt. Hieronder volgen de speerpunten rond wonen met een korte toelichting en een termijn van aandacht.

Speerpunt	Toelichting	Termijn
Bij nieuwbouw in Wijster (door inbreiding ¹) is het belangrijk dat ruimtelijk en groen boven industriële bouw gaat (geen blokkendozen).	Concrete behoefte aan starterswoningen. Met aandacht voor betaalbare woningen voor starters.	Middellange termijn 0 - 5 jaar
Bij mogelijke nieuwbouw in Wijster is het belangrijk dat er concrete woonwensen worden kenbaar gemaakt.	Er is een inventarisatie ² gemaakt onder jongeren in Wijster. Er zijn 10 concrete aanmeldingen van mogelijke starters.	Korte termijn 0 - 12 maanden
In Wijster vinden we het belangrijk dat inwoners kunnen doorstromen binnen het eigen dorp. Het is belangrijk dat er (ook) levensloopbestendige woningen zijn.	Inwoners willen in het dorp blijven wonen, kunnen na een koopwoning niet in een huurwoning. Behoefte aan kleinere woningen.	Lange termijn 1 - 10 jaar
In Wijster vinden we het belangrijk om uit te breiden om het dorp leefbaar te houden.	Jongeren willen graag in Wijster blijven wonen, hierdoor blijven voorzieningen behouden en het dorp actief.	Lange termijn 1 - 10 jaar

Vervolg

Vanuit Dorpsbelangen Wijster, die regiehouder en kartrekker zal blijven van de dorpsvisie, wordt er door themabijeenkomsten in het dorp met organisaties en bewoners een vervolg gegeven aan de speerpunten. Het doel is om per thema meerdere organisaties te betrekken, mogelijk met ondersteuning vanuit gemeente, welzijn of andere actieve partijen. We moeten ervoor waken dat het niet een statisch document gaat worden met opgehaalde informatie, maar dat er ook een vervolg komt met concrete actie. We zijn ons bewust dat die rol opgepakt moet worden met, door en voor het dorp. Daar doen we ons best voor.

¹ Inbreiding is gebruikmaken van vrije ruimtes die beschikbaar zijn in het dorp zelf.

² Tijdens de bewonersbijeenkomst was het mogelijk voor jongeren om aan te geven of zij geïnteresseerd zijn in zogenaamde starterswoningen. Daarnaast was het mogelijk om op een kaart aan te geven op welke plekken in het dorp zij het liefst nieuwe woningen gebouwd zien worden. Een foto van deze kaart is opgenomen in bijlage 5.